

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.005.02.2022

Iwona Cieślak
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 10
im. Komisji Edukacji Narodowej
ul. Bażyńskich 30/36
87-100 Toruń

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/075 Edukacja głuchych i niedosłyszących dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 10 im. Komisji Edukacji Narodowej w Toruniu, ul. Bażyńskich 30/36 87-100 Toruń ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Iwona Cieślak, Dyrektor Szkoły ² , od 1 września 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów. 2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019 – 2022 do czasu zakończenia kontroli (lata szkolne: 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022) ³ . Kontrolą mogą być objęte również dowody dotyczące zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Artur Nierebiński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/41/2022 z 21 lutego 2022 r. (akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia działania Dyrektora w zakresie przygotowania Szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki oraz organizacji procesu edukacji dla uczniów z wadą słuchu. Zatrudnieni nauczyciele oraz pozostali pracownicy pedagogiczni posiadali odpowiednie kompetencje, które umożliwiały uczniom z wadą słuchu w pełni korzystanie z oferty SP. Zapewniono także nieograniczony dostęp do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów. Rekrutację dzieci i młodzieży głuchej oraz niedosłyszącej przeprowadzono zgodnie z zasadą powszechnej dostępności. Proces kształcenia dostosowano do potrzeb głuchych i niedosłyszących uczniów uczęszczających do SP. W opracowywanych programach edukacyjno-terapeutycznych uwzględniano indywidualne potrzeby określone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczniom z wadą słuchu zapewniono warunki, metody i narzędzia kształcenia adekwatne do ich rzeczywistych potrzeb i możliwości, a sam proces

¹ Dalej: „Szkoła” lub „SP”.

² Dalej: „Dyrektor”.

³ Data zakończenia czynności kontrolnych: 29 kwietnia 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz.623., dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

nauki był skuteczny, tj. pozwalał na osiąganie wyznaczonych na danym poziomie edukacyjnym celów kształcenia. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nieumieszczenia na stronie internetowej Szkoły informacji w języku migowym o działalności SP.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów

Opis stanu faktycznego

1. W Szkole, która miała charakter ogólnodostępny funkcjonowały klasy integracyjne (po jednej na każdym poziomie nauczania). Uczęszczały do nich dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym z wadą słuchu⁷. W ramach dostosowania placówki do nauczania niesłyszących i słabosłyszących zatrudniono wykwalifikowaną kadrę nauczycieli, w tym także nauczycieli współorganizujących kształcenie w klasach integracyjnych. Dla uczniów z wadami słuchu zakupiono materiały i pomoce naukowe, które wspomagały proces edukacyjny. Prowadzono także zajęcia rewalidacyjne. W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022 w procesie rekrutacji do Szkoły uczestniczyły dwie osoby (niesłysząca – rok szkolny 2021/2022 oraz słabosłysząca – rok szkolny 2019/2020). Powyżsi kandydaci zostali zakwalifikowani i przyjęci do klas pierwszych integracyjnych.

(akta kontroli str.5-44, 889-1003)

2. W latach objętych kontrolą nie miały miejsca przypadki skreślenia z listy uczniów osób z wadą słuchu.

(akta kontroli str.16-28)

3. W latach objętych kontrolą w SP pracowało 17 nauczycieli, którym przydzielano zadania pedagogiczne związane z nauczaniem dzieci z wadami słuchu, spośród których: 13 ukończyło studia podyplomowe z zakresu rewalidacji dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a czterech ukończyło kurs podyplomowy z zakresu surdopedagogiki⁸. Zajęcia rewalidacyjne w badanym okresie realizowało 10 osób, w tym:

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ W roku szkolnym 2019/2020 -12, w 2020/2021 – 13 oraz 12 w 2021/2022.

⁸ Zgodnie z wymogami zawartymi w § 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2020 r., poz. 1289 ze zm.). Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w, oddziałach specjalnych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych posiada osoba, która ukończyła studia lub zakład kształcenia nauczycieli, w zakresie nadającym kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną, na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły określone w § 3 i § 4, a ponadto ukończyła studia podyplomowe, zakład kształcenia nauczycieli lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie nadającym kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela m.in. w szkołach podstawowych specjalnych, oddziałach specjalnych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych, w szkołach ponadpodstawowych specjalnych, w oddziałach specjalnych w szkołach ponadpodstawowych ogólnodostępnych, w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami niewymienionymi w § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia, posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły określone w § 3–4 rozporządzenia, a ponadto ukończyła studia, zakład kształcenia nauczycieli, studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny, w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów.

- jeden logopeda⁹, który miał ukończone studia magisterskie z zakresu logopedii oraz studia podyplomowe z zakresu pedagogiki rewalidacyjnej. Pełnił on również funkcję nauczyciela współorganizującego kształcenie w klasie integracyjnej;
- sześć osób pełniących równolegle funkcję nauczyciela współorganizującego kształcenie w klasie integracyjnej, z których:
  - trzy ukończyły studia magisterskie w zakresie pedagogiki, a także studia podyplomowe – rewalidacja dzieci o specjalnych potrzebach (jedna osoba), kurs kwalifikacyjny z zakresu surdopedagogiki (jedna osoba) oraz studia podyplomowe pedagogika rewalidacyjna (jedna osoba);
  - jedna ukończyła studia magisterskie z zakresu nauczania początkowego oraz studia podyplomowe z zakresu rewalidacji dzieci o specjalnych potrzebach;
  - jedna ukończyła studia magisterskie w zakresie pedagogiki specjalnej;
  - jedna ukończyła studia magisterskie w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej¹⁰.

W Szkole w badanym okresie pracowały:

- trzy osoby, które ukończyły kurs języka migowego II stopnia,
- cztery osoby, które ukończyły kurs języka migowego I stopnia,
- sześć osób, które ukończyły podstawowy kurs języka migowego,
- 17 osób, które ukończyły kurs „mówimy z fonogestami”¹¹.

W okresie objętym kontrolą nie zatrudniano nauczycieli i pracowników pedagogicznych niesłyszących lub słabosłyszących. Podejmowano współpracę z Toruńskim Stowarzyszeniem Rodzin i Dzieci z Wadą Słuchu (spotkania, koncerty, wigilie, wyjazdy; strona na Fb „Dzieci z niedosłuchem”). Współpracowano z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w zakresie diagnozy potrzeb dzieci z wadą słuchu. W roku szkolnym 2021/22 dwoje nauczycieli miało wystąpienie na międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Polskie Stowarzyszenie Metody Fonogestów oraz KUL – temat: „Metoda fonogestów w Polsce i na świecie” XII 2021 r. Realizowano projekty e-Twinning z udziałem dzieci niesłyszących (2021/22) nt. „Poszukiwanie śladów innych narodowości zamieszkujących okolice Torunia”. Jak wyjaśniła Dyrektorka uczniowie w szkole nie posługiwali się językiem migowym, a ich komunikacja wspomagana była czytaniem z ruchu warg lub fonogestami. Uczniowie ze zdiagnozowaną wadą słuchu posiadali aparaty słuchowe lub wszczepione implanty, co umożliwiała im swobodną komunikację z kadrami pedagogicznymi i pozostałym personelem oraz innymi uczniami. Dodała także, że w kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki trudności z zatrudnieniem nowych nauczycieli do pracy z uczniami z dysfunkcjami słuchu.

⁹ Stanowisko nauczyciela logopedy w szkołach prowadzących kształcenie specjalne może zajmować osoba, która stosownie do § 20 rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, ukończyła studia w zakresie logopedii, na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub studia, na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły, i studia pierwszego stopnia lub studia podyplomowe, w zakresie logopedii, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

¹⁰ W szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na inne niż wymienione w ust. 2 niepełnosprawności, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, za zgodą organu prowadzącego, można zatrudniać dodatkowo: nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia odpowiednio uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym lub specjalistów, lub pomoc nauczyciela - z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

¹¹ Ukończone kursy języka migowego dotyczyły SJM.

(akta kontroli str.16-61)

4. Szkoła posiadała informacje o liczbie uczniów, których rodzice lub opiekunowie są osobami głuchymi lub słabosłyszącymi, wymagającymi wsparcia w komunikowaniu się. Zgodnie z dokumentacją rodzice jednego ucznia przyjętego w roku 2021 do pierwszej klasy byli niesłyszący. W badanym okresie nie złożono skarg dotyczących niewłaściwego komunikowania się ze szkołą ze strony rodziców, a także wniosków o zapewnienie szczególnego jej sposobu. Wytypowano pracownika do kontaktu z rodzicami, co zostało uwzględnione w jego zakresie obowiązków jako załącznik do umowy o pracę. Informację podano do publicznej wiadomości na tablicy informacyjnej przy wejściu do szkoły. Dodatkowo nauczyciel współorganizujący kształcenie w klasie integracyjnej, do której uczęszczało dziecko głuchych rodziców, znał i posługiwał się elementami języka migowego.

Na ogólnodostępnej stronie internetowej szkoły¹² wprowadzono dostosowanie do dysfunkcji powodujących problem w odbiorze tekstu pisanego. Wszystkie informacje na stronie pisane były prostym językiem. Zamieszczone na niej również specjalne oznaczenie (białe ucho na niebieskim tle) i komunikat o dostępności w szkole tłumacza języka migowego („Osoby chcące uzyskać informacje w języku migowym zapraszamy do sekretariatu szkoły w godzinach 10.00-14.00”). Funkcję tłumacza języka migowego w Szkole pełniła Wicedyrektor, która ukończyła kurs języka migowego II stopnia (SJM)¹³. Jednak na stronie internetowej nie umieszczono tych informacji w języku migowym (w postaci nagrania wideo), co szerzej opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

Jak wyjaśniła Dyrektor szkoły uczniom jak i rodzicom zapewniono możliwość porozumiewania się z pracownikiem szkoły znającym alternatywne formy komunikowania się (język migowy, fonogesty). Tłumacz języka migowego był dostępny dla wszystkich uczniów, rodziców i petentów szkoły, również podczas zebrań z rodzicami i spotkań integracyjnych na prośbę wychowawcy klasy. Przykładowo podczas cyklicznie organizowanych spotkań uczniów i ich rodzin w ramach działalności Toruńskiego Stowarzyszenia Dzieci i Rodziców z Wadą Słuchu, działającego przy szkole, zawsze była obecna osoba tłumacząca z języka migowego.

(akta kontroli str.16-61, 889-1012)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Na stronie internetowej Szkoły nie umieszczono w języku migowym (w postaci nagrania wideo) istotnych dla rodziców i opiekunów informacji dotyczących: organizacji Szkoły, zasad rekrutacji, oferty edukacyjnej, wychowawczej i terapeutycznej, możliwości kontaktu ze Szkołą i jej nauczycielami, czyli informacji o zakresie działalności Szkoły, co było niezgodne z art. 6 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami¹⁴.

Zgodnie z art. 6 pkt 3 lit. c ww. ustawy w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami obejmują zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności - w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

¹² <https://sp10.torun.pl/> dostęp 4.05.2022.

¹³ Obowiązek tłumaczenia na język migowy został odzwierciedlony w zakresie obowiązków wicedyrektor.

¹⁴ Dz.U. z 2020, poz. 1062.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że istotne informacje dla rodziców i opiekunów dotyczące organizacji szkoły są przekazywane w kontakcie bezpośrednim, zgodnie z informacją zamieszczoną na stronie szkoły w linku oznaczonym symbolem związku głuchych. Do tej pory żadna z osób odwiedzających stronę szkoły nie zgłaszała zastrzeżeń do tej formy kontaktu. Na stronie szkoły jest informacja o dostępności w szkole osoby pełniącej funkcję tłumacza języka migowego.

(akta kontroli str.16-61, 889-1003)

NIK zauważa, że podmiot publiczny, taki jak Szkoła, w którym uczą się m.in. dzieci z niepełnosprawnością słuchu, ze szczególną rzetelnością powinien zadbać o zapewnienie dostępności dla niesłyszących przynajmniej najważniejszych informacji o swojej działalności.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania Dyrektora w zakresie przygotowania Szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu. Zatrudnieni nauczyciele oraz pozostali pracownicy pedagogiczni posiadali odpowiednie kompetencje, które umożliwiały uczniom z wadą słuchu w pełni korzystać z oferty SP. Zapewniono także nieograniczony dostęp do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów. Rekrutację dzieci i młodzieży głuchej oraz niedosłyszącej przeprowadzono zgodnie z zasadą powszechnej dostępności. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nieumieszczenia na stronie internetowej Szkoły informacji w języku migowym o działalności SP.

OBSZAR

2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów

Opis stanu faktycznego

1. W latach objętych kontrolą do Szkoły uczęszczało¹⁵:

- ośmioro uczniów niesłyszących i czworo słabosłyszących w roku szkolnym 2019/2020 (na ogółem 636 uczniów),
- ośmioro uczniów niesłyszących i pięcioro słabosłyszących w roku szkolnym 2020/2021 (na ogółem 630 uczniów),
- pięcioro uczniów niesłyszących i siedmioro słabosłyszących w roku szkolnym 2021/2022 (na ogółem 614 uczniów).

W tym okresie nie odnotowano uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym obejmującymi wadę słuchu. Żaden z uczniów szkoły posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia indywidualnego ze względu na stwierdzoną wadę słuchu nie był objęty nauczaniem indywidualnym.

(akta kontroli str.25-28)

2. W każdym badanym roku szkolnym w Szkole funkcjonowało 29 oddziałów, przy czym w latach 2019/2020 i 2020/2021 uczniowie niesłyszący i słabosłyszący uczyli się w pięciu, a w roku szkolnym 2021/2022 w sześciu oddziałach. Liczebność oddziałów wahała się od 17¹⁶ do 20¹⁷ uczniów, a liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego umieszczonych w danym oddziale nie przekraczała pięciu. W latach 2019/2020 oraz 2021/2022 jedno dziecko z wadą słuchu uczestniczyło w zajęciach świetlicowych. Weryfikacja dokumentacji potwierdziła, że zajęcia w świetlicy zorganizowano w taki sposób, że jeden nauczyciel opiekował się jednocześnie grupą nie większą niż 25 uczniów. Każdy uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczestniczył w dwóch godzinach tygodniowo zajęć rewalidacyjnych (czas trwania zajęć 2 x 60 minut).

¹⁵ Wg. stanu na 30 września każdego roku szkolnego.

¹⁶ Klasa 2Ai w roku szkolnym 2020/2021.

¹⁷ Klasy: 4Ai, 5Ai i 7Ai w roku 2019/2020, 6Ai i 8Ai w roku 2020/2021 oraz 1Ai, 5Ai i 7Ai w roku 2021/2022.

Zajęcia rewalidacyjne obejmowały m.in.: rozwijanie umiejętności czytania i pisania, kształtowanie i rozwijanie kompetencji językowych, ćwiczenia pamięci, stymulowanie sfery poznawczej i społecznej, a także usprawnianie funkcji słuchowych. W szkole żaden z uczniów nie uczył się języka migowego. Jak wyjaśniła Dyrektor szkoły wszyscy uczniowie z wadą słuchu zaopatrzeni byli w aparaty słuchowe lub miały wszczepione implanty. Uczniowie płynnie czytali z ust rozmówcy a w razie potrzeby wspomagali się fonogestami.

Jak wyjaśniła Dyrektor w czasie trwania epidemii podczas nauczania zdalnego dzieci z niepełnosprawnościami, w tym dzieci z uszkodzeniami słuchu, miały możliwość uczestniczenia w lekcjach na terenie szkoły z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, korzystając ze wsparcia nauczyciela – specjalisty współorganizującego kształcenie w oddziale integracyjnym. Przebywanie na kwarantannie nauczycieli i/lub uczniów powodowało przejście klasy (w przypadku kontaktu) na kształcenie zdalne. W okresie kontrolowanym miało miejsce sześć takich przypadków. W czasie epidemii świetlica funkcjonowała w godzinach 7.00-16.30. Zachowywano w niej reżim sanitarny, m.in.: nie łączono dzieci z różnych klas, przestrzegano zasad higieny, dezynfekowano powierzchnię i zabawki.

(akta kontroli str.16-44, 62-863)

3. Na podstawie udostępnionej dokumentacji 12 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na wadę słuchu stwierdzono, że dla każdego ucznia:

- opracowano Indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny (IPET) dla każdego etapu kształcenia,
- opracowano wielospecjalistyczną ocenę funkcjonowania ucznia (WOPFU), która była aktualizowana po każdym zakończonym semestrze i opracowana w oparciu o zalecenia ujęte w orzeczeniach i IPET,
- zawiadamiano i konsultowano postępy z rodzicami na etapie aktualizacji WOPFU i IPET,
- opracowywano i realizowano indywidualne plany oraz programy realizacji i pomocy logopedycznej, które dokumentowały przebieg pracy specjalistów z uczniem,
- systematycznie oceniano postępy.

Powołana w kontroli biegła w dziedzinie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jako mocne strony wskazała m.in, że:

- opracowane IPET i WOPFU zawierały wszystkie niezbędne elementy w tym diagnozy: psychologiczne, logopedyczne i pedagogiczne;
- dokumentacje dotyczące uczniów zawierały dostosowania edukacyjne w zakresie poszczególnych przedmiotów;
- ewaluacje WOPFU były prowadzone systematycznie.

Biegła zwróciła uwagę na:

- brak odniesienia się do współpracy w badanej dokumentacji z ośrodkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży,
- bardzo lakoniczny zakres współpracy z rodzicami i poradniami psychologiczno pedagogicznymi jest i właściwie zawiera się w słowach „w razie potrzeby”,
- brak odniesienia do zajęć z zakresu pomocy psychologiczno- pedagogicznej, które zostały wskazane w orzeczeniach.

Dyrektor odnosząc się do opinii Biegłej wskazała, m.in. że wielu nauczycieli korzysta z kursów organizowanych przez ośrodki doskonalenia nauczycieli, m.in. z kursów języka migowego – 6 osób. Współpraca z ośrodkami doskonalenia nauczycieli

i organizacjami pozarządowymi ma charakter ciągły. Przykładowo W 2019 r. w SP 10 zorganizowany został we współpracy z Toruńskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego I Doskonalenia Nauczycieli Dzień Tańców z różnych stron świata z udziałem dzieci niepełnosprawnych z toruńskich szkół - oddziałów integracyjnych. Ponadto szkoła współpracuje z Toruńskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w ramach sieci nauczycieli wspomagających. Na terenie szkoły działała organizacja pozarządowa Toruńskie Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu, która prowadzi liczne działania we współpracy ze środowiskiem lokalnym i nauczycielami, angażuje i wspiera rodziców i uczniów. Każdego roku organizowane są warsztaty, spotkania z okazji świąt, przedstawienia teatralne. Szkoła współpracuje również z Polskim Stowarzyszeniem Metody Fonogestów z siedzibą w Lublinie oraz z Toruńskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w ramach sieci nauczycieli wspomagających. Od lat współpracuje z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Toruniu. Zarówno nauczyciele specjaliści, jak nauczyciele współorganizujący kształcenie integracyjne są w stałym kontakcie z pracownikami poradni, konsultują się w indywidualnych przypadkach, wymieniają wiedzę. Pracownicy poradni niejednokrotnie brali udział w zajęciach na terenie szkoły (z wyłączeniem okresu pandemii, kiedy takie wizyty zostały ograniczone).

Rodzice uczestniczą we wszystkich ważnych wydarzeniach, które odbywają się na terenie szkoły, m.in. w koncertach charytatywnych czy festynach rodzinnych. Są regularnie zapraszani na spotkania poświęcone opracowaniu i modyfikacji IPET i WOPFU, umawiają się na indywidualne spotkania z nauczycielami współorganizującymi kształcenie integracyjne i wychowawcami. Są zaangażowani w działania Toruńskiego Stowarzyszenia Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu, uczestnicząc w spotkaniach, akcjach, koncertach. Przykładowo w grudniu 2019 odbyło się spotkanie integracyjne rodziców, nauczycieli i dzieci na terenie szkoły pod hasłem „Pakujemy prezenty” – wykorzystanie surowców wtórnych, w kwietniu 2022 r. spotkania: wielkanocne i z okazji 15-lecia stowarzyszenia

W dokumentach IPET uwzględniono punkt dotyczący działań wspierających rodziców oraz zakres współdziałania z poradniami, organizacjami i innymi instytucjami, np. „objęcie opieką psychologiczno-pedagogiczną stosownie do potrzeb”, „konsultacje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznej”, indywidualne konsultacje z wychowawczyniami, udział w zajęciach specjalistycznych, imprezach klasowych i szkolnych”, „konsultacje z logopedą” i inne. Wszystkie dzieci realizują zajęcia rewalidacji indywidualnej, podczas których realizowane są zalecenia zawarte w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, także te wskazane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Prawie wszyscy uczniowie z uszkodzeniami słuchu uczestniczą w zajęciach logopedycznych, niektórzy w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych i o charakterze socjoterapeutycznym. Zajęcia: korekcyjno-kompensacyjne, o charakterze socjoterapeutycznym oraz dydaktyczno-wyrównawcze nie zawsze są dodatkowo planowane dla uczniów ze względu na duże obciążenie dzieci liczbą godzin lekcyjnych w tygodniu – poza wynikającymi z siatki godzin każdy z uczniów uczestniczy w 2 godz. zajęć rewalidacji indywidualnej, jednej lub dwóch godzinach zajęć logopedycznych; uczniowie z uszkodzeniami słuchu często uczestniczą w zajęciach zorganizowanych przez Specjalistyczną Poradnię Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu. Kolejne godziny byłyby dla nich dodatkowym obciążeniem. Konsultując zalecenia z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Toruniu otrzymano informację, że proponowane zajęcia mają charakter fakultatywny i to nauczyciele wchodzący w skład Zespołu opracowującego i modyfikującego IPET wspólnie z rodzicami ustalają, które są dla każdego dziecka w danym momencie najważniejsze. W niektórych przypadkach, chcąc włączyć

w proces edukacyjny wszystkie zalecane formy zajęć, wiązałyby się to dla dziecka z udziałem w dodatkowych sześciu lub nawet siedmiu lekcjach tygodniowo.

Podczas przeprowadzonej obserwacji lekcji z udziałem ucznia słabosłyszącego ocenie biegłej podlegała: metoda komunikacji dziecka (oraz związane z tym dostosowania), stosowane podczas obserwowanej lekcji metody i formy pracy, dostosowania zgodnie z specjalnymi potrzebami ucznia i zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz organizacja lekcji. Biegła wskazała na: poprawność przebiegu procesu edukacyjnego, realizację założonych celów, stosowanie części dostosowań zgodnych z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Jednak, jej zdaniem, zabrakło prawidłowego zaplanowania przestrzeni, tj. ustawienia ławek w rzędach (uczennica nie miała możliwości wspierania się czytaniem mowy z ust rówieśników). Praca w parach, która powinna być podstawą procesu dydaktycznego była tylko jednym z elementów w toku lekcji, w którym było widać większe zaangażowanie w wykonywanie działań, a w trakcie samotnego pozostawania w ławce widoczne było wielokrotne wycofywanie się uczennicy z toku zajęć. Poza tym pozytywnie należy ocenić: wspomaganie elastyczne nauczyciela współpracującego w zakresie kontroli rozumienia i wykonywania poleceń oraz korygowanie pracy uczennicy, kilkukrotne wyjaśnienia.

Dyrektor wyjaśniła, że w oddziale integracyjnym współegzystują uczniowie zarówno z wadą słuchu jak i prawidłowo słyszący a w procesie integracji bardzo istotnym jest, aby zajęcia pozwalały na optymalną koncentrację wszystkich uczniów a przede wszystkim równe traktowanie oraz szanowanie potrzeb całej klasy. Praca w parach jest jednym z elementów procesu dydaktycznego i ma zastosowanie wtedy, gdy występują do tego warunki. Dyrektor dodała również, że poddana obserwacji uczennica nie na każdej lekcji siedzi sama. Zależy to od realizowanego przedmiotu i ułożenia ławek w danej Sali lekcyjnej.

Ogłędziny przeprowadzone przez NIK potwierdziły dostosowanie pomieszczenia, w którym odbywała się obserwowana lekcja do warunków sprzyjających nauce przez osoby z wadą słuchu¹⁸.

W Szkole w badanym okresie zatrudniano od sześciu do ośmiu nauczycieli współorganizujących kształcenie w klasach integracyjnych. Proces kształcenia jak i postępy w nauce uczniów były monitorowane i weryfikowane (np. na podstawie ocen i sprawozdań) w odstępach półrocznych. Na podstawie udokumentowanych obserwacji przez specjalistów jak i nauczycieli wprowadzano modyfikacje do planów kształcenia danego ucznia.

(akta kontroli str.66-881)

4. W latach objętych kontrolą do egzaminów ośmioklasisty przystąpiło ogółem pięcioro uczniów (czworo w roku szkolnym 2020/2021 oraz jeden w roku 2018/2019). Nie stwierdzono przypadków zwolnienia od egzaminu dziecka z wadą słuchu. W roku szkolnym 2020/2021 uczniowie z wadą słuchu uzyskali średni wynik na egzaminie ośmioklasisty: z języka polskiego 57,4%, z matematyki 59% oraz z języka obcego 84,4 %¹⁹.

W latach szkolnych 2009/2010 do 2018/2019 do egzaminu gimnazjalisty przystąpiło ogółem 25 uczniów z wadą słuchu, spośród 26 uprawnionych. W roku szkolnym 2016/2017 jedno z dzieci z wadą słychu było zwolnione z egzaminu gimnazjalisty ze względu na niepełnosprawność sprzężoną. Uczniowie niesłyszący i słabosłyszący uzyskiwali na egzaminach: z języka polskiego od 34% w 2010 r. do 55,3% w 2014

¹⁸ M.in. wygłuszenie nóg od mebli, używanie pomocy wspierającej głos nauczyciela.

¹⁹ Przy średnim wyniku całej Szkoły odpowiednio: 71,4%, 59,2% oraz 78,2%.

r.; z historii i wiedzy o społeczeństwie od 27,5% w 2016 r. do 58,3% w 2014 r.; z matematyki od 6% w 2011r. 56,6% w 2012 r.; z przedmiotów przyrodniczych od 12% w 2010 r. do 63,5 % w 2012 r.; z języka obcego (poziom podstawowy) od 12% w 2010 r. do 77% w 2016 r. oraz z języka obcego na poziomie rozszerzonym od 8% w 2011 r. do 64% w 2011 r. Wyniki egzaminów gimnazjalnych osób z wadami słuchu pokrywały się ze średnimi wynikami uzyskiwanymi przez wszystkich uczniów SP.

(akta kontroli str.16-44, 835-863, 882-884)

5. Dyrektor wskazała, że ze względu na wysokie wyniki egzaminów końcowych uzyskiwane przez uczniów z wadą słuchu nie modyfikowano przebiegu procesów ich nauczania.

Szkoła gromadziła i analizowała losy absolwentów do ukończenia przez nich 18 roku życia , tj. do momentu ustania obowiązku szkolnego. Analiza dokumentów wykazała, że absolwenci SP z wadą słuchu kontynuowali naukę w szkołach ponadpodstawowych głównie w VII Liceum Ogólnokształcącym w Toruniu oraz Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Bydgoszczy, a także w szkołach branżowych np. Zespole Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Toruniu i Toruńskim Technikum Informatycznym

(akta kontroli str. 16-44, 885-887)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację zadań przez Dyrektora w zakresie dostosowania procesu kształcenia do potrzeb głuchych i niedosłyszących uczniów uczęszczających do SP. W opracowywanych programach edukacyjno-terapeutycznych uwzględniano indywidualne potrzeby określone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczniom z wadą słuchu zapewniono warunki, metody i narzędzia kształcenia adekwatne do ich rzeczywistych wymagań i możliwości, a sam proces nauki był skuteczny, tj. pozwalał na osiągnięcie wyznaczonych na danym poziomie edukacyjnym celów kształcenia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

Umieszczenie na stronie internetowej Szkoły nagrania wideo w polskim języku migowym z istotnymi dla rodziców i opiekunów informacjami o zakresie jej działalności.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 6 maja 2022 r.

Kontroler
(-) Artur Nierebiński
główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki